

MALAYSIA

PENYATA RASMI PARLIMEN

Parliamentary Debates

KAMAR KHAS

Special Chamber

**PARLIMEN KEEMPAT BELAS
PENGKAL KEEMPAT
MESYUARAT KEDUA**

K A N D U N G A N

UCAPAN DI BAWAH USUL BERKENAAN PERKARA TADBIR KERAJAAN [P.M. 17]:

- **Masalah Pencemaran Sungai Aur, Rompin**
- *YB. Dato' Sri Hasan bin Arifin (Rompin)* (Halaman 1)
- **Perjanjian Penjualan Kredit Karbon/Carbon
Offset Kerajaan Sabah dengan Hoch Standard
Pte Ltd Menggunakan Hutan Kelas 1 Sabah**
- *YB. Tuan Chan Foong Hin (Kota Kinabalu)* (Halaman 3)

MALAYSIA
KAMAR KHAS
PARLIMEN KEEMPAT BELAS
PENGGAL KEEMPAT
MESYUARAT KEDUA
Rabu, 15 Disember 2021

Mesyuarat dimulakan pada pukul 2.30 petang

DOA

*[Timbalan Yang di-Pertua (Dato' Mohd Rashid Hasnon)
mempengerusikan Mesyuarat]*

UCAPAN DI BAWAH USUL
BERKENAAN PERKARA TADBIR KERAJAAN (P.M. 17)

**Masalah Pencemaran Sungai Aur,
Rompin**

2.34 ptg.

Dato' Sri Hasan bin Arifin [Rompin]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh* dan salam sejahtera. Tuan Yang di-Pertua, mengikut jawapan oleh Yang Berhormat Menteri yang bersidang pada 22 November 2021, Isnin, pencemaran Sungai Aur adalah berpunca daripada aktiviti perlombongan yang lama dan baharu disebabkan wujudnya kawasan bekas perlombongan bijih besi di sekitar Bukit Ibam dan kawasan-kawasan sekitarnya.

Sebarang pelepasan dari kawasan perlombongan ini akan memasuki Sungai Tepesok, Sungai Jeram serta Sungai Aur sebelum memasuki Sungai Rompin. Justeru, saya ingin bertanya kepada pihak Kementerian Tenaga dan Sumber Asli terutamanya Jabatan Mineral dan Geosains:

- (i) apakah usaha-usaha Jabatan Mineral dan Geosains untuk memulihkan lombong yang lama dan baru daripada terus mencemarkan sungai di tanah penduduk; dan
- (ii) apakah pandangan pihak Jabatan Mineral dan Geosains jika perkara ini terus berlaku dan tiada penyelesaian maka penduduk akan membawa perkara ini ke mahkamah berasaskan undang-undang sedia ada bagi memohon ganti rugi daripada kerajaan dan tuan punya lombong.

Sekian sahaja ucapan usul saya. Ribuan terima kasih saya ucapkan kepada Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Timbalan Menteri.

2.35 ptg.

Timbalan Menteri Tenaga dan Sumber Asli [Datuk Ali anak Biju]: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Rompin. Izinkan saya membuka *mask* [*Sambil membuka pelitup muka*].

Untuk makluman Yang Berhormat Rompin, usaha-usaha Jabatan Mineral dan Geosains Malaysia (JMG) untuk memulihkan lombong yang lama dan baharu daripada terus mencemarkan sungai adalah seperti berikut; Pertama, kawasan Bukit Ibam secara geologinya merupakan kawasan yang terletak di atas zon pemineralan semula jadi yang kaya dengan kepelbagaian mineral berharga terutamanya bijih besi.

Sejarah perlombongan bijih besi di Bukit Ibam telah bermula sejak tahun 1960an lagi dengan Syarikat Rompin Company telah memulakan aktiviti perlombongan di kawasan Bukit Ibam. Aktiviti perlombongan ini berterusan sehingga kini memandangkan kawasan Bukit Ibam masih mempunyai rizab mineral bijih besi yang ekonomik untuk diusahakan.

Kedua, berdasarkan kuasa yang diperuntukkan di bawah Akta Pembangunan Mineral 1994 [Akta 525] kepada JMG, JMG Pahang telah mengeluarkan Surat Kelulusan Skim Pengendalian Melombong (SKSPM) kepada pemegang Pajak Melombong bagi membolehkan aktiviti perlombongan dijalankan oleh pemegang pajak atau operator berdasarkan Skim Pengendalian Melombong yang diluluskan dengan syarat-syarat yang dikenakan. Ini termasuk berkaitan dengan pelepasan efluen daripada lombong.

Ketiga, pemantauan dan pemeriksaan teknikal serta penguatkuasaan dijalankan secara berkala atau mengejut bagi memastikan pemegang pajak dan operator perlombongan menjalankan operasi perlombongan mengikut undang-undang dan syarat-syarat yang berkuat kuasa.

Keempat, pihak berkuasa negeri Pahang melalui Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri Pahang telah menubuhkan Jawatankuasa Pemantauan Aktiviti Perlombongan Negeri Pahang untuk mengukuhkan lagi aspek pemantauan dan penguatkuasaan secara bersepadu di antara pelbagai agensi di bawah bidang kuasa negeri dan juga bidang kuasa Persekutuan berkaitan, yang mana pihak JMG Pahang telah terlibat secara langsung di dalam jawatankuasa tersebut.

Kelima, sebagai langkah berterusan, semua pelombong telah diarahkan untuk menyediakan Pelan Kawalan Hakisan dan Sedimentasi atau *Erosion and Sediment Control Plan* (ESCP) dan menjalankan program penghijauan seperti penanaman spesies tumbuhan yang bersesuaian sebagai salah satu langkah pemulihan progresif. Langkah-langkah tersebut bertujuan untuk menangani masalah hakisan yang menyebabkan bahan berkelodak atau sedimen yang terdedah di kawasan perlombongan dibawa oleh aliran air larian permukaan (*surface run-off*) ketika hujan yang akhirnya akan mengalir masuk ke dalam aliran sungai berhampiran.

Keenam, pihak JMG juga telah menjalinkan kerjasama teknikal bersama pihak Universiti Malaysia Pahang (UMP) melalui Profesor Madya Ir. Doktor Norazwina binti Zainol, Timbalan Dekan (Penyelidikan dan Pengajian Siswazah) Fakulti Kejuruteraan Kimia dan Sumber Asli yang telah menjalankan kajian PhD pelajarnya berkaitan isu pencemaran Sungai Rompin ini dengan tajuk *Elucidate The Potential and Natural Treatment Mechanism of Acid Mine Drainage* pada 25 Oktober 2017.

Ketujuh, pihak JMG (PPM) telah mengenal pasti bahawa satu kajian lanjut perlu dilaksanakan bagi menangani masalah ini secara terancang. Memandangkan puncanya adalah daripada bekas tanah lombong yang tertakluk di bawah bidang kuasa Pihak Berkuasa Negeri Pahang, pihak JMG Pahang telah mengemukakan permohonan peruntukan sebanyak RM 665,000 kepada

Kerajaan Negeri Pahang secara rasmi pada 29 Oktober 2021 melalui Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Pahang.

Bagi menjawab soalan kedua, pandangan JMG adalah seperti berikut; Pertama, JMG secara berterusan melaksanakan pemantauan, pemeriksaan teknikal dan penguatkuasaan undang-undang dan syarat-syarat berkaitan operasi perlombongan ke atas semua pemegang pajakan dan operator perlombongan yang masih aktif dan berkuat kuasa.

Kedua, JMG hanya memantau dan mengawal selia aktiviti perlombongan bagi *tenement* yang telah diluluskan oleh pihak berkuasa negeri dan pemegang pajakan yang telah mengemukakan suatu Skim Pengendalian Melombong. Pemantauan dan kawal selia yang dijalankan oleh JMG berdasarkan kuasa yang diberikan di bawah Akta Pembangunan Mineral 1994. Kuasa yang diberikan kepada jabatan hanya tertakluk di dalam kawasan pajakan melombong dan lesen melombong tuan punya (PML) yang telah diluluskan oleh pihak berkuasa negeri (PBN) sahaja. Sebarang ketidakpatuhan dan pelanggaran syarat kelulusan dan peruntukan di bawah Akta Pembangunan Mineral 1994 boleh diambil tindakan dan dibawa ke mahkamah setelah melalui proses penguatkuasaan dan penyiasatan yang sewajarnya untuk tindakan pendakwaan.

Ketiga, penguatkuasaan atau pemantauan serta pemulihan bagi kawasan bekas lombong adalah terletak di bawah bidang kuasa kerajaan negeri. Namun, JMG sentiasa memberikan kerjasama, khidmat nasihat dan memberikan bantuan dari semasa ke semasa atas permintaan dan keperluan Pihak Berkuasa Negeri.

Keempat, selain daripada Jabatan Mineral dan Geosains Pahang, terdapat beberapa agensi lain juga mempunyai kuasa secara spesifik untuk mengambil tindakan sekiranya berlaku pelanggaran undang-undang dan syarat-syarat yang berkuat kuasa seperti Jabatan Ketua Pengarah Tanah dan Galian Pahang, Pejabat Daerah dan Tanah, Unit Penguatkuasaan Negeri Pahang, Jabatan Alam Sekitar serta Jabatan Pengaliran dan Saliran. Sekian, terima kasih.

**Perjanjian Penjualan Kredit Karbon/Carbon
Offset Kerajaan Sabah dengan Hoch Standard
Pte Ltd Menggunakan Hutan Kelas 1 Sabah**

2.42 ptg.

Tuan Chan Foong Hin [Kota Kinabalu]: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin membangkitkan isu berkenaan Kerajaan Sabah pada 30 Oktober 2021 menandatangani satu *Nature Conservation Agreement* dengan syarikat Singapura, Hoch Standard Pte Ltd dan melibatkan perunding pengurusan Australia iaitu Tierra Australia.

Perjanjian itu memberi Syarikat Singapura Hoch Standard Pte Ltd, satu syarikat baharu yang berdaftar di Singapura pada 2019 hak untuk menjual kredit karbon ataupun *carbon offset* dan modal semula jadi lain seperti air bersih, menggunakan lebih 2 juta hektar tanah berhutan di Sabah untuk 100 hingga 200 tahun akan datang. Persoalannya, mengapakah penjualan karbon kredit mesti melalui orang tengah? Mengapakah 30 peratus pendapatan daripada perjanjian diberikan kepada orang tengah?

Menurut Dr. James Alin, seorang pensyarah di Universiti Malaysia Sabah di bawah perjanjian ini, Kerajaan Sabah akan terikat selama ratusan tahun dan tidak dibenarkan mengganggu hutan kelas 1. Ini bermakna tidak ada

kemungkinan untuk mewartakan mereka untuk tujuan lain selama 100 hingga 200 tahun kerana ikatan karbon. Kemasukan perjanjian tanpa apa-apa konsultasi langsung dengan pihak berkepentingan akan membawa bersama potensi untuk mencetuskan konflik jika wang yang dijanjikan tidak menjadi kenyataan atau jika syarat perjanjian menyekat akses orang asal ke hutan ini.

Hutan sering menjadi sumber makanan, tempat tinggal dan ubat-ubatan bagi masyarakat setempat. Masyarakat Orang Asli yang kebanyakannya mengurus hutan-hutan ini dan mereka merasa bahawa kehidupan dan nasib mereka akan kekal seperti sedia ada dan mereka tidak akan melihat apa-apa faedah daripada perjanjian ini.

Jika perjanjian ini memberi impak positif kepada ekonomi negeri, mengapakah ia tidak didedahkan kepada umum sebelum ditandatangani dan tiada penjelasan langsung diberikan? Persoalannya, ketika kita berbincang tentang menjual *offset* karbon, adakah kita mempunyai inventori karbon negara Malaysia? Jika, kita tidak mempunyai inventori, kita tidak tahu dengan tepat berapa banyak kapasiti tenggelam karbon kita pada masa ini.

Selain itu, saya ingin bertanya, apakah peranan yang dimainkan oleh Kerajaan Persekutuan dalam perjanjian ini? Adakah Kerajaan Persekutuan bersetuju dengannya? Adalah penting bagi kerajaan untuk melindungi *credit carbon* hutan negara kerana Malaysia mempunyai *Nationally Determined Contribution* (NDC) sendiri untuk dipenuhi di bawah *Paris Agreement*.

Jika kerajaan negeri menjual kredit hutan mereka kepada orang luar, maka Malaysia tidak boleh mengira itu lagi kerana peraturan antarabangsa tidak membenarkan pengiraan berganda. Sebaik sahaja anda menjual kredit hutan anda di luar negara, anda tidak boleh mengiranya lagi bagi *offset* pelepasan karbon anda sendiri.

Adakah Kerajaan Persekutuan bercadang untuk membayar pampasan kepada kerajaan-kerajaan negeri bagi memelihara hutan mereka agar kerajaan-kerajaan negeri tidak menandatangani perjanjian dengan syarikat asing. Sila Menteri jawab. Itu sahaja. Terima kasih.

2.46 ptg.

Timbalan Menteri Tenaga dan Sumber Asli [Datuk Ali anak Biju]: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih, Yang Berhormat Kota Kinabalu. Untuk makluman Yang Berhormat, selaras dengan peruntukan Artikel 74(2) Perlembagaan Persekutuan, Jadual Kesembilan, Senarai Kedua, segala hal ehwal dalam pentadbiran tanah termasuk pengurusan perhutanan adalah di bawah bidang kuasa kerajaan negeri.

Kuasa eksekutif Kerajaan Persekutuan adalah terhad kepada memberi nasihat, bantuan teknikal, latihan, penyelidikan dan pembangunan dalam sektor perhutanan kepada negeri-negeri. Walau bagaimanapun, hasrat Kerajaan Negeri Sabah untuk menandatangani perjanjian *Nature Conservation Agreement* tersebut tidak dirujuk dan tidak dimaklumkan secara rasmi kepada kementerian.

Kementerian Tenaga dan Sumber Asli (KeTSA) sentiasa mengalu-alukan pihak kerajaan negeri untuk merujuk kepada kementerian terlebih dahulu sekiranya berhasrat untuk memulakan sebarang projek perdagangan karbon hutan. Perkara ini juga adalah selaras dengan Panduan Pasaran Karbon Sukarela Sektor Hutan yang telah dikeluarkan oleh kementerian yang turut menggariskan

keperluan pihak kerajaan negeri melaporkan kepada KeTSA mengenai aktiviti pasaran karbon hutan.

Sebagai sebuah negara yang mempunyai litupan hutan yang tinggi, pelbagai usaha mengekal serta memelihara kawasan hutan sedang giat dilaksanakan. Namun begitu, usaha-usaha ini melibatkan kos yang tinggi dan kerajaan-kerajaan negeri tidak mempunyai peruntukan yang mencukupi. Mekanisme REDD Plus telah dibangunkan di bawah UNFCCC bertujuan untuk memberikan nilai kewangan terhadap penyerapan karbon oleh hutan serta menawarkan insentif kepada negara-negara membangun bagi mengekalkan hutan dan mengurangkan pelepasan gas rumah kaca (*greenhouse gases*) daripada aktiviti perhutanan.

KeTSA pada masa ini sedang membangunkan Kerangka Kewangan REDD Plus atau REDD Plus Finance Framework (RFF) yang merupakan satu inisiatif kewangan kepada kerajaan negeri bagi melaksanakan aktiviti mengekalkan dan memulihara hutan serta menjamin ekosistem hutan yang berterusan.

Di samping itu, KeTSA juga telah menubuhkan sebuah Syarikat Berhad Menurut Jaminan (CLBG) iaitu Malaysia Forest Fund (MFF) yang akan melaksanakan Kerangka Kewangan REDD Plus di Malaysia. MFF turut berperanan membangun dan melaksanakan model operasi RFF yang efektif dan mampan serta menjana sumber kewangan melalui transaksi pasaran karbon hutan (*forest carbon market*) bagi membiayai usaha pengekalan, pengurusan, perlindungan dan pemuliharaan hutan oleh kerajaan-kerajaan negeri. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Mohd Rashid Hasnon]: Ahli-ahli Yang Berhormat, Mesyuarat Kamar Khas hari ini ditangguhkan sehingga jam 2.30 petang, Khamis, 16 Disember 2021. Terima kasih Ahli-ahli Yang Berhormat.

[Kamar Khas ditangguhkan pada pukul 2.49 petang]